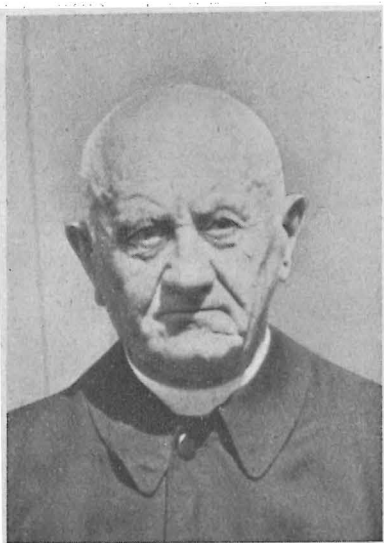

ThDr. Josef Spisar :

Za Msgrem ThDr. Fr. Příkrylem.

Msgr. ThDr. František Příkryl.

Archiv VSMO.

Foto Boh. Indra, Lipník n. B.

Zemřel Dr. František Příkryl, přítel a spolupracovník MUDr. Jindřicha Wankla, zakladatele Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci. I z díla Dr. Příkryla vane duch jeho zakladatelů.

Narozen jako syn »švicara« na Slovácku ve Vlčnově u Uher. Brodu 6. září 1857, zasvětil Slovácku — kraji cyrilometodějskému a archeologicky bohatému — celý svůj život. Velehrad bylo centrum, kolem něhož seskupoval všechnu svoji životní práci.

Dokonal svou životní pout dne 4. 12. 1939 v 83. roce věku v Drahotuších u Hranic jako římskokatolický farář a děkan. Pohřben byl 7. 12. 1939 tamtéž, na hřbitově v oddílu mezi malými dětmi, které mívával zvlášť rád.

Dr. Příkryl náležel u nás k průkopníkům průzkumné badatelské práce archeologické se vztahem k pravěku východní Moravy.¹⁾ Při této práci stýkal se s Dr. Wanklem a Vlasteneckým museem v Olomouci. Podobně pojilo jej srdečné přátelství s prof. Janem Havelkou.²⁾ Oba dali Příkrylovi dosti námětů.³⁾ Jejich ideje zpracovával a tím se v přátelství pracovním udržovali.⁴⁾

Vyšel z otázky cyrilometodějské již jako učitel⁵⁾ na trojtřídní obecné škole v Osvětimanech, okres Kyjov, r. 1878, kdy započal badati

na Klimentku. Brzy však pojal úmysl studovati latinu a řečtinu, udělal maturitu na gymnasiu v Uher. Hradišti a vstoupil do kněžského semináře v Olomouci r. 1881, aby nabyl hlubšího odborného vzdělání a splnil svůj vnitřní hlas, který jej volal k badatelské práci.

Bohoslovec Příkryl měl stále na zřeteli památky cyrilometodějské a s badáním na Klimentku spojoval badání i na jiných místech kolem Velehradu a na Kroměřížsku,

¹⁾ »Pravěk východní Moravy«, nadepsal své Zápisky (zkratka Záp.), vědecké práce od r. 1894, díl II. Pisatel nenašel k tomu díl I.

²⁾ Záp. s. 4. »Veliká mohyla je u Knihnice blíž Boskovic. Dr. Wankl mě z jara na ni upozornil a vyzval, abych ji otevřel.« — Záp. s. 5. »1. ledna 1895 poslal mně spolek musejní z Olomouce 30 zl. na mohyly »Schlosshügel« u Bělčína. Relaci poslal jsem výboru Vlasteneckého spolku musejního do Ol. 9. I. 95.« — Tamtéž: »Dělám článek: »Pravěké nálezy na Záhoří od r. 1890-95.« pro Časopis Vlast. mus. v Ol.« — Tamtéž: »22. 5. 95 oznámil jsem Vlast. sp. mus., že budu lokalisovat pro r. 1896 na panství Zdouneckém.« — Tamtéž: »11. června svěřil mně Vlast. spolek mus. v Ol. prozkoumání jeskyní na Radhošti. Povolí peníze k tomu.« »18. 12. 96 Referát o »Schlosshügel« jsem podal Vlast. musej. spolku v Olom.«

³⁾ Našinec 8. 11. 1911, čl. Runy. »Dr. Jind. Wankl v letech osmdesátých zabýval se runovými nápisy . . .« Vybídl k tomu Příkryla. Viz i »Nová republika«, asi r. 1934.

⁴⁾ Dr. Příkryl při slavnosti na počest 80 let vzpomínal také Dr. Wankla a prof. Havelku jako přátele, nad něž v životě neměl lepších. Vedle nich stavěl Ant. Zelnitia z Velehradu, vzpomínal i Fr. Adámka v Brně-Obranech, také Alexeje Vaňka.

⁵⁾ V r. 1874—8 vystudoval učitelský ústav v Olomouci. Soukromě stud. lat. a řečt. a maturoval na gymn. v Uh. Hradišti. Dr. Spisar: K 80tinám.

kde byl jeho strýc Arnošt Matzenauer arcibiskupským revírníkem. Sbližení s Wanklem a Havelkou přineslo veliký archeologický zisk: zjistil a kopal ve Chříbech na místech mohyl z mladší doby kamenné. Jsou to »Obranica« a zejména výkop třiceti staroslovanských mohyl na »Tabarkách« u Kvasic a v »Oboře« u Jarohněvic, Vrbky, Kostelan a j. Vykopávky-nálezy ukládal ve Vlasteneckém museu v Olomouci. Své práce a nálezy popsal.⁶⁾

Vysvěcen byl na kněze r. 1885, kdy v duchu encykliky »Grande munus« papeže Lva XIII. náš lid na Moravě se chystal oslaviti jubileum 1000 let od smrti sv. Metoděje.

Kaplan Příkryl byl poslán do Velkých Karlovic. Všiml si hned svého okolí a začal zkoumat dávnověkost místa. Studia svá sepsal v památné farní kronice.⁷⁾ Do tisku se nedostala.

Odtud po dvou letech odešel do Soběchleb u Lipníka n. B., kde zůstal 14 roků a vykonal tu největší díl své přípravné životní práce. Stále měl na mysli studium otázky vrchu »na Klimentku« a po dvou letech upravil do tisku první svou knihu »Sv. Kliment u Osvětiman«,⁸⁾ Brno 1890.

»Záhorská kronika« má počátek svého vzniku v Soběchleších. Poslouchal vypravování lidu o dávných dobách, jak tomu navykl v Osvětimanech a ve V. Karlovicích, vypravování si zapisoval, sestavoval a vydával ve vlastním časopise, který vychází dosud jako vlastivědný sborník.⁹⁾

V Soběchleších nezapomíná také na své zamilované vykopávky. Ač 15 km od dráhy v Lipníku n. B., přece často odjíždí na místa archeologicky důležitá, když si vše připravil korespondencí, jak plyne z jeho Zápisků.

Činnost osvětimanského učitele, olomouckého bohoslovce a soběchlebského kaplana Fr. Příkryla, i literárně zachycená v článcích a v zmíněné již knize »Sv. Kliment u Osvětiman«, byla v devadesátých letech dobře známa a na ni poukázal spis: »Zur Altertumskunde Mährens und Oest. Schlesiens« von Christian Ritter (D'Elvert, Brünn 1893.¹⁰⁾

Dr. Wankel se přičinil, aby Příkryl byl jmenován korespondentem C. k. ústřední komise ve Vídni pro vypátrání a zachování památek starožitných a uměleckých, což se stalo 29. května 1894. Této hodnosti si Příkryl velmi vážil.

V Soběchleších připravil do tisku některé vykopávky-nálezy z let bohosloveckých¹¹⁾ a podobné nálezy ze Záhoří.¹²⁾

⁶⁾ Dr. Příkryl, Praehistorické nálezy u Kroměříže a Kvasic v letech 1884—88 v Časop. Vlast. musej. sp. v Olomouci 1890. Vykopávky-nálezy uložil ve Vlasteneckém museu v Ol. — Podle invent. čísel je jich 112.

⁷⁾ Ant. Kolisek, farář ve Vel. Karlovicích: »16. 10. 37. O dp. Dr. Příkrylovi mohu Vám sdělit, že za svého pobytu ve Vel. Karlovicích založil farní kroniku, v níž na 130 str. vypsál dle různých knižních pramenů i ústního podání založení Karlovic a jejich další události až do své doby.«

⁸⁾ Bitnar, Našinec r. 1925 28. 6. »Před 40 roky«: »Již jako bohoslovec byl činný i literárně a napsal stati: »Hora sv. Klimenta u Osvětiman v pověstech lidu slováckého« (Olomouc 1884) a později »Sv. Kliment u Osvětiman«, Brno 1890, 88 str. Otázce osvětimanské, kterou se obíraly již jeho prvotiny, věnoval P. později ještě řadu statí »Osvětimany«, v nichž snesl důkazy, že u Sv. Klimenta byl klášter již před r. 1358, Našinec 1906.

⁹⁾ Dr. Příkryl, Záhorská kronika, roč. X. r. 1928, č. 2. str. 33 n., článek »Jak jsem sbíral pohádky a obyčeje na Záhoří od r. 1888«. Záhorskou kroniku vydává čtyřikrát ročně Ant. Fröhlich, ř. učitel v Dol. Újezdě u Lipníka n. B. Píše autorovi 17. 4. 37 »Záhorská kronika začala vycházeti r. 1891. — 1. sešit, cena 10 kr. Na obálce bylo: Záhorská kronika vychází v Soběchleších jednou do měsíce. — Záhoří — po stránce starožitnicko-historické od P. Fr. Příkryla. Tiskem knih- a kamenotiskárny L. Klabusaya v Holešově. Poznámka k tomu: Avšak Z. k. nevycházela měsíčně, nýbrž nepravidelně. 1. ročník ukončen r. 1895. Dr. P. vypsál sám své potíže v čl. »Jak jsem začal vydávat Z. k.« Viz Z. k. rok 1939 č. 3. s. 69.

¹⁰⁾ Na tuto knihu upozornil autora dopisem ze 17. 1. 1937 Ant. Zelnitius, předseda spolku »Starý Velehrad«, kde na str. 21 stojí: »Příkryl, Pater von Olmütz hat nach Dr. Wankel viele Verdienste um die Durchforschung Mährens.«

¹¹⁾ Dr. Příkryl, Praehistorické nálezy u Kroměříže a Kvasic, viz pozn. 6.

¹²⁾ Dr. Příkryl, Pravěké nálezy na Záhoří, v ČVSM 1891 a 1896.

Když byla pořádána národopisná výstavka i jeho přičiněním v Dřevohosticích u Přerova, vydal k tomu svým nákladem brožurku.¹³⁾

R. 1901 přichází do Týna u Lipníka n. B. jako farář. Pro něho to mělo význam, že to bylo od dráhy jen 4 km. Tu pokračuje v dotavadních svých pracích archeologických, lidopisných a vydavatelských. Pokračuje také v přípravě k doktorátu. Za disertací měl látku z dosavadního studia o sv. Cyrilu a Metod; byla nadepsána: »Memoria sanctorum Cyrilli et Methodii in antiquis monumentis Moraviae.«¹⁴⁾ Látku tuto zpracoval pak v českém jazyce: »Sv. Cyril a Metod ve vzpomínkách památek starožitných na Moravě«, díl I. r. 1905. Hodnosti doktorské dosáhl r. 1904.¹⁵⁾

Po doktorátu se zabýval zase otázkou Osvětiman.¹⁶⁾ S fotografickým aparátem chodil po místech památek cyrilometodějských a sbíral tak obrazový a lidopisný materiál k třetí knize »Sv. Cyril a Metod v památkách starožitných na Moravě a ve Slezsku«, díl II., kterou opatřil fotografickými doklady. Práce byla spojena s velikými obtížemi, ale do dvou let ji skončil a vydal.¹⁷⁾

V Týně došel také dodatečného zpracování i »Zeměpisný zlomek o zemích Slovanů v IX. stol.« Toto dílo vzešlo návodem Dr. Wankla,¹⁸⁾ ale vyšlo teprve 1910.

Týnská fara je svědkem jeho dlouholetých studií o písmu starých Slovanů. I tomto studiu se věnoval návodem Dr. Wankla, který jej upozornil na značky na Ikoně sv. Jiří, která jest ve Vlasteneckém museu v Ol.¹⁹⁾ Otázka sv. C. a M., cesty na Balkán a jinam vedly jej ke studiu jazyků: četl v 15 a psal v 8 jazycích.²⁰⁾

R. 1912 dne 14. července stal se farářem v Drahotuších u Hranic. Na drahotušské faře vypracoval vrcholné dílo své literární činnosti, přeložil je do německého jazyka a vydal ve Vídni u Mechitaristů »Denkmale der hl. Konstantin (Cyrill) u. Method in Europa«. Mit Tafeln, Karten u. Photographien, Wien 1920.²¹⁾ V této knize jsou ke konci dvě přílohy, které jsou vlastně samostatné knihy, a to »Legende über die Jugend des hl. Konstantin« a »Illirische Chronik«.²²⁾

Vykopávky kol Velehradu, mapa speciálka, mohyly, dějiny a j. jsou stále v Příkrylově duši živé. Z toho vyrostl samostatný spis »Velehradsko v pra- a předvěku« r. 1928 s mapou. Velmi výhodná pomůcka pro turisty.

¹³⁾ Dr. Příkryl, »Záhoraci« asi brožurka r. 1893. Viz Bitnar, cit. m.

¹⁴⁾ Disertace napsána latinsky r. 1903 dle přípisu Děkanství C. M. bohoslovecké fakulty v Olomouci ze dne 28. 1. 1924, čís. 167.

¹⁵⁾ I. rigorosum 21. 12. 1899 z círk, práva a dějin, II. rigor. 18. 10. 1900, III. nezaznamenáno v Záp. Připsal si: »Dostal jsem z fakulty přísný vzkaz: Napřed se dobře připravit z dogmatiky a potom se věnovat badatelské práci.« Záp. s. 63.

¹⁶⁾ Bitnar, cit. m. »Otázce osvětimanské, kterou se obíraly již jeho prvotiny literární, věnoval P. později ještě řadu statí »Osvětimany«, Našinec 1906.

¹⁷⁾ Tamtéž: »Poněvadž jsem byl v Týně bez kaplana, spěchal jsem konati cesty. Vyjžděl jsem z domu na cesty až 36 hodin fotografovati jednu nebo dvě památek. Jen západní Moravu jsem za 90 hodin prošel, ve dne v práci, v noci jízdou. V úpalu slunečním, v rychlém spěchu pohyboval jsem se až po meze nejkrajnějšího vysílení.« Nákladem Záh. kroniky, znamená vlastně nákladem svým. Je tu podepsán Korespondent atd.

¹⁸⁾ »Denkmale«. Vorwort. »Der Vater der mährischen Archeologie, Dr. Heinr. Wankel, k. k. Landeskonservator, gab die erste Anregung zu dieser langen empirischen Arbeit im Jahre 1884.«

¹⁹⁾ »Runy«, Našinec 8. 12. 1911. (Velmi zajímavý článek o dr. Wanklovi.)

²⁰⁾ Záp. s. 163 »V 54. roce učím se maďarsky, abych si přečetl jejich vzácné plody literární ohledně na sv. Cyrila a Metoda. Záp. 177. Překládám z ruštiny do němčiny Das russische Volk in Brauch und Sitte — vyjde v Mnichově. (Neznámo, zda on či jiný to vydal.)

²¹⁾ Nenalezl u nás ani v Německu nakladatele. Záp. s. 179 dne 13. 6. 20: Vyjednával jsem o tisk knihy Denkmale, Lipsko, Berlín, Regensburg, Freiberg, Stuttgart, München, — posledně s Mechitaristy — tyto dny. Chtěl, aby v rouchu světové řeči dostaly se jeho životní práce do celého světa. Tímto dílem se velice zadlužil. Vydal poté jen »Památky na sv. C. a M. 1933« jako souhrn své práce, ale nákladem Matice svatoklimentské.

²²⁾ I. Beilage. »Legende über die Jugend des hl. Konstantin in Thessalonika und Konstantinopel in einer Minea des Klosters Chilandar am Athos« od str. 169 až 200. Tuto přílohu je pokládati za samostatné dílo. — II. Beilage. »Illirische Chronik (Vatikanische Bibliothek in Rom Nr. 7019).« str. 201 až 264. Je to rovněž samostatná kniha. Upozorniti na tyto knihy dlužno proto, že tato díla jsou méně známa.

Jeho literární prvotiny byly tak dokonalé, že po čtyřiceti letech r. 1930, dochází vlivem předsedy Matice svatoklimentské Dr. Svobody k druhému vydání spisu »Sv. Kliment u Osvětman«. Je to úplně nově přepracováno a pěkně se čte.

R. 1937 oslavil Dr. Příkryl 80 let v plné svěžesti ducha.²³⁾ Měl nové plány k další práci »Runová abeceda«.²⁴⁾ Nápis na západní Moravě. S klubem archeologickým v Brně chystal spis: Runová epigrafika v býv. ČSR. Příchod Slovanů do Evropy v mladší době kamenné. Zvyky a obyčeje selského lidu v Rusku, u západních a jižních Slovanů. Nápis na východní Moravě s runovou abecedou vydal. K ní jsou přidány i značky na Ikoně sv. Jiří, čímž splnil přání Dr. Wankla. Rovněž vydal v časopise »Mojmírova říše« r. 1939 »Příchod Slovanů z Asie do Evropy v mladší době kamenné« a ještě nové zpracování: »Runové písmo na Moravě« s přílohou: Runové nápisy od Syrie po Skandinávii.

Velmi pozoruhodné jsou i »Kamenické značky na Velehradě«.²⁵⁾ Jimi se zabýval několik let. Rovněž vydal »O Mojmirovi a jeho říši« a »Ústava říše Mojmíra I. roku 811.«²⁶⁾

V Dr. Příkrylovi odešel muž neobyčejné pile a vytrvalosti, vzácný ctitel sv. Cyrila a Metoděje, idealista až vášnivý,²⁷⁾ nadšený badatel, archeolog a spisovatel, jehož dílo má jednotnou myšlenku.

Jako kněz byl svých povinností krajně dbalý, vše dělal důkladně.

V rozhovoru byl do poslední doby velmi milý. Jeho líbezný hlas s přívětivým tónem bylo radost poslouchati. Z návštěv mival velké potěšení. Byl ve styku s významnými osobnostmi, ale ke konci vše ochablo. V korespondenci byl velmi laskavý a přesný.²⁸⁾ Pro své dílo byl nejvyšší obětavý, nic po sobě nezanechal. Náklady finanční jej nebolely, jen nespravedlivá kritika ho mrzela.²⁹⁾

Za práci se mu dostalo již za života mnoho uznání. Byl korespondentem c. k. komise ve Vídni, radou konsistoře, skutečným arcibiskupským radou, papežským tajným komořím, děkanem, nazýván byl nestorem c. m. archeologie, byl jmenován prvním čestným členem archeologického spolku Starý Velehrad a čestným občanem města Drahotuš.

Budíž čest jeho památce.

²³⁾ Dr. Spisar, v »Z. k.« článek »Msgr. Th. Dr. Fr. Příkryl« roč. XX. r. 1937 č. 1, str. 1—6. — Dr. Spisar, jiné zpracování: »Dr. Příkryl« ve Sborníku Velehradském, č. 8, rok 1937, str. 38—42. — Týž v Lidových listech 7. 9. 37 »80 let Msgr. Dr. Příkryla«. — Týž, jiné zpracování v Právu (Přerov) 4. 9. 37, č. 36, s. 6. — Viz i 25. 9. 37, č. 39, s. 6.

²⁴⁾ Dr. Příkryl, Runové nápisy na východní Moravě, Našinec, 27. 6. 1937, č. 146, s. 5n. — Fr. Adámek, red. býv. Nár. rep., píše autorovi 14. 1. 37. »Ve vědeckém snažení Dr. Příkryla jsou zjevem průkopnickým obdivuhodné snahy runologické. Dr. P. snesl řadu důkazů, že staří Slované před glagolicí, kyrilicí i latinkou užívali značek písmenných a, což nad to, vykládal jejich vznik, vývoj, užívání. V této činnosti vynikl zvláště pojednáním o Ikoně sv. Jiří z Vlast. musea v Olomouci. Viz i Nár. rep.«

²⁵⁾ Dr. Příkryl, Kamenické značky na Velehradě. Lidové listy 10. 10. 1937, str. 11. NB. Veliký štoček ukazuje všechny značky.

²⁶⁾ Dočkal se ještě vydávání díla: »Pověsti našeho kraje« ve XXII. roč. r. 1939, které sbíral ještě jako kaplan v Soběchlebech a farář v Týně. — Záp. 7. 6. 39. »Jsem churav — nespím. Lékař nepomáhá. O půlnoci s 8. na 9. toto píšu. Mám vadu srdeční, dech rychlý. Mám několik prací literárních v konceptu, jen vypracovat do tisku. Snad přijde spánek«. — Záp. 12. 7. 39. »Redakci Mojmirova říše, Náklo, poslal jsem článek se štočkem runovým«. — 16. 9. 39 poslední zápis: »Z nemoci, bezesnosti z přepracování dokončit léčení i z jiných neduhů . . . léčí mne dr. Emerich Katzer«.

²⁷⁾ Prelát Vylvlečka v dopise ze 7. 2. 40.

²⁸⁾ Fr. Mir. Čapek, inspektor, Čes. Budějovice, dopis 11. 2. 40: »Dopisy jeho byly vždy pohotové, laskavé, jadrné, a svědčily o jeho neobyčejných zkušenostech a znalostech, jimiž vždy kladně či záporně posoudil předmět, o němž šlo. Vždy laskavě . . . Snad přijde i čas, že jeho práce budou po zásluze plně zhodnoceny. Zasloužil by toho.«

²⁹⁾ Rud. Stupavský: Dr. Fr. P., k jeho sedmdesátce, Našinec, 5. 9. 27, č. 203: »Mluvíti dnes naprosto kriticky a vědecky — odpovídám na výtky proti Dr. P. — o věcech, kde nám chybí celý historický aparát, kdy ani neznáme původního Velehradu a hrobu sv. Metoděje, je nemožno. Dr. P. sbíral materiál, aby se neztratil příštím dobám . . .«